

به نام خداوند جان آفرین

حکیم سخن در زبان آفرین

دانشگاه تهران

مجله

مطالعات بانی و بلاغی

مجله علمی

- ❖ این نشریه بر اساس مجوز شماره ۸۹/۱۶۶۳ مورخ ۸۹/۱/۳۱ اداره کل مطبوعات داخلی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتشر می شود.
- ❖ این نشریه بر اساس نامه شماره ۳۰۹۸۲۵/۳۱۸/۳ مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۲۷ کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور، اعتبار علمی - پژوهشی دریافت کرده است.
- ❖ این نشریه در مرکز ISC و SID و Noormags نمایه می شود.

سال سیزدهم - شماره بیست و نهم - پاییز ۱۴۰۱

مطالعات زبانی و بلاغی

مجله علمی

صاحب امتیاز: دانشگاه سمنان

مدیر مسئول: دکتر قدرت‌الله خیاطیان

سر‌دبیر: دکتر علی محمد مؤذنی

مدیر داخلی: علی برهانی

اعضای هیأت تحریریه

دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه سمنان	دکتر حسن اکبری بیرق
دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبائی	دکتر نعمت‌الله ایران‌زاده
دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه سمنان	دکتر عبدالله حسن‌زاده میرعلی
دانشیار زبان و ادبیات عربی دانشگاه سمنان	دکتر محمود خورسندی
استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تربیت مدرس	دکتر حسن ذوالفقاری
استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه مازندران	دکتر قدسیه رضوانیان
دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه خوارزمی	دکتر ناصر قلی ساری
استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تربیت مدرس	دکتر غلامحسین غلامحسین‌زاده
استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران	دکتر امیرانو کریمی فیروزکوهی
دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه زنجان	دکتر مهدی محبتی
استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران	دکتر علی محمد مؤذنی

ویراستار: دکتر حسن یعقوبی

ویراستار چکیده‌های انگلیسی: دکتر ناهید شهبازی مقدم

ناشر: انتشارات دانشگاه سمنان

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

چاپ: نفیس سمنان

نشانی: سمنان، میدان دانشگاه، روبروی پارک سوکان، پردیس دانشگاه سمنان، دانشکده علوم انسانی، دفتر مجله مطالعات زبانی و بلاغی

تلفن و دورنگار: ۰۲۳-۳۱۵۳۲۱۵۵

پست الکترونیکی: rhetorical@semnan.ac.ir

نشانی سامانه مجله: <http://rhetorical.journals.semnan.ac.ir>

خط مشی مجله مطالعات زبانی و بلاغی

وجه مشترک آثار گونه‌گون ادبی با همه تنوع و تکثری که دارند، یکی عنصر زبان است و دیگر عنصر «ادبیّت»؛ و یکی از معیارهای مهم سنجش ادبیّت هر متن، «بلاغت» است. به این ترتیب، توجه به جنبه‌های گوناگون زبانی و بلاغی متون، جزء لاینفک بسیاری از تحقیقات ادبی است. از این رو گروه زبان و ادبیّات فارسی دانشگاه سمنان با انتشار مجله‌ای تخصصی، این نوع پژوهش‌ها را در دسترس صاحب‌نظران و علاقمندان می‌گذارد. دوفصلنامه «مطالعات زبانی و بلاغی» که با درجه علمی - ترویجی از سال ۱۳۸۸ (تا شماره ۱۴ پاییز و زمستان ۱۳۹۵) انتشار یافته و از شماره ۱۵ (بهار و تابستان ۱۳۹۶) درجه علمی - پژوهشی دریافت کرده است؛ چنان‌که از نام آن پیداست، مقالاتی را چاپ می‌کند که به یکی از دو حوزه «زبان» یا «بلاغت» پرداخته باشند.

بخش «زبان» موضوعاتی همچون دستور، لغت، آواشناسی، واج‌شناسی و تاریخ زبان را در بر می‌گیرد که گونه‌های مختلف فارسی اعم از کهن، معاصر، رسمی، ادبی، محاوره، گویش‌های ایرانی و لهجه‌های محلی را شامل می‌شود.

بخش «بلاغت» هم مباحث و نظریه‌های قدیم و جدید این علم را بر اساس متون نظم و نثر کهن و معاصر فارسی، می‌کاود.

مجله، آن دسته از مقاله‌هایی را که در حوزه «زبان» یا «بلاغت» به مقایسه میان متون فارسی و دیگر زبان‌ها پرداخته باشند، نیز به چاپ می‌رساند.

شيوه‌نامه تدوين مقاله‌ها در مجله

مطالعات زبانی و بلاغی

مجله علمی

رعایت نکات زیر موجب سهولت در داوری، ویراستاری مقاله‌ها و انتشار به موقع مجله خواهد شد:

- مقاله، مبتنی بر تحقیق و شامل مطالب نو و ابتکاری باشد.
- مقاله دارای ساختار منطقی، منظم و مستند باشد.
- اصول نگارش زبان فارسی معیار، در مقاله به دقت رعایت شود.
- مراجع و منابع مقاله از اصالت کافی برخوردار بوده، در حوزه پژوهش مورد بحث، شناخته شده باشند.
- عنوان مقاله کوتاه و گویای محتوای مقاله باشد.
- چکیده فارسی مقاله، حداکثر در پانزده سطر همراه مقاله ارسال شود.
- چکیده انگلیسی از چکیده فارسی مفصل‌تر باشد و در واقع خلاصه‌ای از دستاوردهای مقاله را ارائه دهد. (لطفاً از ترجمه چکیده به وسیله مترجم‌های ماشینی پرهیز کنید).
- ذکر کلیدواژه‌های مقاله (حداکثر هفت واژه) به فارسی و انگلیسی الزامی است.
- ابعاد صفحات مجله: صفحات A4 و حاشیه‌ها از بالا و پایین ۵,۲ سانتی متر و از چپ و راست ۴,۷۵ سانتی متر می باشد.
- حجم مقاله ارسالی حتی الامکان از ۲۵ صفحه (در اندازه صفحات تعریف شده مجله) و حداکثر از ۷۵۰۰ کلمه فراتر نرود.

- قلم رایانه‌ای تعیین شده برای مقاله‌ها به شرح زیر است:

* عنوان مقاله: با قلم **B zar 15** (سیاه)

* عنوان اصلی مقاله: **B zar 14** (سیاه)

* عناوین فرعی مقاله: **B zar 13** (سیاه)

* متن مقاله: **B zar 13** (معمولی)

* چکیده و کلیدواژه: **B zar 11** (یتالیک)

* فهرست منابع مقاله: **B zar 11** (معمولی)

* پاورقی: **B zar 10** (معمولی)

* نام کتاب‌ها در داخل متن / ایتالیک شود.

- مقاله‌های ارسالی منحصراً از طریق سامانه مجله به نشانی زیر پذیرفته می‌شود:

<http://rhetorical.journals.semnan.ac.ir>

- مقاله باید شامل مقدمه (طرح موضوع و پیشینه تحقیق)، متن اصلی (بحث، تحلیل و نقد موضوع)، نتیجه‌گیری و منابع و مآخذ باشد.

- عنوان مقاله و نام نویسنده (نویسندگان) به فارسی و انگلیسی ذکر شود.

- رتبه علمی و نام دانشگاه یا مؤسسه محل اشتغال نویسنده (نویسندگان) به فارسی و انگلیسی همراه با پست الکترونیکی و ذکر نام نویسنده مسئول مشخص شود.
- چنانچه مقاله برگرفته از پایان‌نامه یا گزارش طرح پژوهشی باشد، یادآوری آن در پانوشت ابتدای مقاله الزامی است.
- اصول نشانه‌گذاری (سجاوندی)، برای درست‌خوانی و برجسته‌کردن نقل‌قول‌ها رعایت شود (نشانه‌ها بدون فاصله از کلمه قبل و یک فاصله از کلمه بعدی قرار گیرد).
- شیوه ارجاع منابع در این مجله به ترتیب زیر است:
- * ارجاعات مجله به صورت درون‌متنی بوده و در نقل‌قول‌های مستقیم: نشانی مختصر منبع به شکل زیر، بلافاصله بعد از نقل‌قول‌ها در پرانتز ذکر می‌شود: (نام نویسنده، تاریخ انتشار: شماره جلد / شماره صفحه). مثلاً (دهخدا، ۱۳۸۳: ۸۹/۳).
- در پایان مقاله، مشخصات کتاب‌شناسی (منابع و مراجع) به طور کامل، به ترتیب الفبایی نام مؤلفان به ترتیب زیر بیان شود:
- * (برای کتاب): نام خانوادگی، نام (لقب معروف) (تاریخ نشر)، **نام کتاب (سیاه)**، نام مترجم یا مصحح، شماره جلد، نوبت چاپ، محل نشر: نام ناشر.
- مثلاً: دهخدا، علی اکبر (عَلَمَه) (۱۳۸۳)، **امثال و حکم**، ج ۲، چ ۲، تهران: امیرکبیر.
- * (برای مقاله): نام خانوادگی، نام (سال نشر)، **عنوان مقاله**، نام نشریه، شماره دوره، شماره نشریه، شماره صفحات.
- * (برای منابع اینترنتی): نام خانوادگی، نام نویسنده (آخرین تاریخ روزآمدسازی سایت یا تاریخ نقل)، **عنوان موضوع**، نشانی سایت (پایگاه الکترونیکی).
- در اقتباس آزاد از مراجع و منابع، مخاطب مقاله در متن یا پانوشت همان صفحه، به اصل منبع و صفحه‌های مورد نظر ارجاع داده شود.
- آوانگاری لاتین اعلام غیرفارسی و واژه‌های محلی، در پانوشت همان صفحه به صورت چپ‌چین ذکر شود.
- مقاله‌ها پس از داوری تخصصی و احراز شرایط در هیأت تحریریه مجله چاپ می‌شوند.
- مسئولیت مطالب مقاله‌ها به‌عهده نویسنده (نویسندگان) است و نظرات ارائه شده، دیدگاه مجله نیست.
- مطالب مستخرج از پایان‌نامه‌ها، با تأیید استاد راهنما و همراه با نام ایشان در مقاله چاپ می‌شود.
- مجله، در ویرایش زبان مقاله، آزاد است.
- رسم الخط مورد پذیرش این مجله، بر اساس «دستور خط فارسی فرهنگستان زبان و ادب فارسی» است.
- ترتیب اسامی نویسندگان و نویسنده مسئول حتماً باید در فایل نویسندگان مشخص شده باشد و نام نویسندگان بعد از ثبت نام مقاله و ارسال به هیچ عنوان قابل تغییر نیست.
- کلیه مکاتبات پس از ثبت نام و ارسال مقاله در سامانه بصورت خودکار با نویسنده‌ای انجام می‌شود که به عنوان عهده دار مکاتبات در سامانه مشخص شده است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	❖ نقد زبانی قانون مدنی با تأکید بر فارسی نویسی خدابخش اسداللهی / لیلا آذرنیوار
۳۹	❖ نشان نامه یا سحای نامه؟ تصحیح بیٹی از رودکی حمید آقاجانی
۵۵	❖ دلالت‌شناسی و کاربرد اصطلاحات صرفی-نحوی و بلاغی-ادبی در ادبیات کردی با تکیه بر شعر نالی یدالله پشاپادی
۷۳	❖ زیبایی‌شناسی خوانش شعر حافظ در انگلستان قرن ۱۹ و ۲۰ پریسا حبیبی / ناصر علیزاده / احمد گلی / ابوالفضل رضائی
۱۰۱	❖ تحلیل بوطیقای تصویر در گفتمان رمانتیک نیما یوشیج سارا حسینی / رحمان ذبیحی / علیرضا شوهانی
۱۳۳	❖ بررسی اغراض بلاغی خبر و انشای طلبی در دوبیتی‌های فایز دشتی سید نیام الدین حسینی / سید محمود سید صادقی / شمس‌الحاجیه اردلانی
۱۶۱	❖ نقد و بررسی دو صنعت عقد و حل در متون بلاغی زینب رضاپور
۱۹۱	❖ بررسی طرح‌واره‌های حرکتی در اشعار فروغ فرخزاد مریم سادات فیاضی / عطیه احمدپور لختگی
۲۱۹	❖ تحلیل گفتمان انتقادی رمان رؤیای تبت بر پایه الگوی ون لیوون ابراهیم کنعانی / صفورا انتظاری
۲۴۱	❖ موتیف تلمیحی یوسف (ع) در غزلیات صائب تبریزی سارا لطیفیان / حسن سلطانی کوهستانی / محمدتقی جهانی
۲۷۷	❖ بررسی تشبیه در شعر نظامی گنجوی (با تکیه بر خسرو و شیرین) زینب نصیری
۳۰۳	❖ کارکرد معنایی و زیباشناختی بروج فلکی در غزل مولوی فاطمه نظری‌فر / فاطمه کلاهیجان / محمدابراهیم مالیر / غلامرضا سالمیان
۳۳۱	❖ زیبایی‌شناسی مبتنی بر عناصر بیانی در قرآن کریم سید مصطفی احمدپناه / لیلا قاسمی / طاهره چالدره / کتایون فلاحی

یادداشت سردبیر

به نام خدا

گمان مبر که به پایان رسید کار مغان هزار باده ناخورده در رگ تاک است سیاستگذاری و مدیریت وزارت متبوع در تنوع و تخصصی کردن مجلات علمی، زمینه‌هایی را فراهم آورده است تا پژوهشگران و علاقه‌مندان در حوزه مطالعات خود، مقالات سودمندی را تألیف و منتشر سازند. البته در مواردی بسیار نادر، مقالات ارزشمند با تأیید هیأت تحریریه با اندکی انحراف از معیار به چاپ می‌رسند.

مجله حاضر «مطالعات زبانی و بلاغی» با تکیه بر چارچوب تعیین شده در حوزه زبان و ادب فارسی، همواره سعی در تبعیت از سیاست و وظایف محوله خود را داشته است. هرچند در برخی از شماره‌های پیشین، مقاله‌های ارزشمندی در حوزه ادب عربی و یا مطالعات قرآنی به چاپ رسیده که شایسته است چنین مقالاتی در مجلات تخصصی خود به چاپ برسند؛ مگر از یک سو پای زبان فارسی در میان باشد و به صورت تطبیقی باری از زبان فارسی را به دوش بکشد و گره‌ای از مشکلات زبان و ادب فارسی را بگشاید!

از این رو از نویسندگان و محققان ارجمند استدعا می‌شود که با توجه به شیوه‌نامه مجله، مقالات خود را تدوین و ارسال نمایند.

ورود نظریه‌های زبانی و ادبی به عرصه زبان و فرهنگ ایرانی در سال‌های اخیر به همان اندازه که توانسته است به حق، حال و هوای تازه‌ای را در زبان و ادب فارسی ایجاد کند؛ اما متأسفانه به تدریج از هدف اصلی خود فاصله گرفته و در پایان‌نامه‌ها، رسالات و مقالات به وفور راه یافته و غالباً هشتاد درصد پژوهش‌ها به معرفی و تکرار مبانی نظری آن نظریات اختصاص یافته و مجال کافی برای بروز و ظهور زبان و ادب فارسی و بومی کردن آن دیدگاه‌ها نگذاشته است!

بنابراین از محققان ارجمند درخواست می‌شود تا با توجه به سیاست چنین مجلاتی که عنوان علمی - پژوهشی و درجه عالی دارند، در ارسال مقالاتی که گوشه‌های مخفی و مغفول زبان و ادب فارسی و فرهنگ ایرانی را روشن سازند، ما را یاری دهند. از دست‌اندرکاران مجله نهایت سپاس را دارم که با تلاش فراوان در سرعت بخشیدن و پاسخگویی به نویسندگان، در مشخص کردن سرنوشت مقاله‌های رسیده در کمترین زمان ممکن اهتمام کافی را مبذول می‌دارند.

از مدیرمسئول ارجمند، هیأت محترم تحریریه، داوران گرامی، دبیران تخصصی و مدیران داخلی سپاس ویژه دارم.

در پایان بایستی از دو ضایعهٔ اسفناک که اخیراً در حوزهٔ مجله اتفاق افتاد، یاد کنم: یکی شادروان سرکار خانم دکتر عصمت اسماعیلی، سردبیر ارجمند مجله که در هجوم اولیه ویروس منحوس کرونا جان به جان آفرین تسلیم کرد و دیگری دوست دیرین و از اعضای فعال تحریریه، زنده‌یاد دکتر حسن ذوالفقاری که دست تطاول‌گر روزگار ناجوانمردانه ایشان را از ما گرفت و جامعهٔ ادبی را از وجود ارزشمندش محروم ساخت! از خداوند بزرگ مسالت داریم این دو عزیز را در رحمت واسعه خویش متنعم دارد بمنه و کرمه.

پاییز ۱۴۰۱